

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Warszawa, dnia 18 września 2015 r.

L.dz. FZZ VIII 140/18/09/15

Szanowny Pan

Janusz Piechociński

Wicepremier RP

Minister Gospodarki

Dotyczy: projektu „Polityki energetycznej Polski do 2050 r.”

Forum Związków Zawodowych pozytywnie ocenia fakt, że pomimo długiego oczekiwania, Ministerstwo Gospodarki wreszcie przygotowało projekt Polityki energetycznej Polski do 2050 roku. Niestety ubolewamy, że jako partnerzy społeczni nie zostaliśmy aktywnie włączeni w proces jej przygotowania, jeszcze na etapie składania pierwszego projektu.

Na wstępie Forum Związków Zawodowych wskazuje na fakt potrzeby równego traktowania w zakresie funkcjonowania branży wydobywczej zarówno węgla kamiennego, jak i węgla brunatnego.

Należy zauważyć, że obecnie źródła węglowe bardzo tracą na znaczeniu lub są wręcz marginalizowane. Miejsce węgla ma zająć energetyka jądrowa, a szczytowe źródła mają być oparte głównie na źródłach gazowych, czyli źródła, których działanie oparte jest o zasoby (paliwowe, technologiczne i in.) wykraczające poza granice Polski. Podstawowym czynnikiem zapewniającym bezpieczeństwo energetyczne kraju (czyli zapewniającym wypełnienie jednego z głównych celów polityki energetycznej) jest wykorzystanie rodzimych zasobów paliwowych i zapewnienie struktury wytwórczej pozwalającej na bezpieczną pracę KSE w każdych warunkach.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

W niniejszym piśmie wnosimy przede wszystkim uwagi skoncentrowane na:

- braku odniesień o współpracy ze stroną społeczną w procesie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, braku mierzalnych celów długoterminowej polityki gospodarczej,
- słabości wskazań ważnych dla rozwoju gospodarczego kierunków rozwojowych pozbawionych znaczących odniesień do roli niezbędnych kwalifikacji polskich kadr w procesie zmian przemysłowych,
- braku wskazań źródeł finansowania poprawy efektywności energetycznej, słabości elementów dotyczących planowania i zarządzania środowiskowego dla energetyki jądrowej,
- niewystarczających działaniach po stronie polityki przestrzennej w odniesieniu do zasobów węgla kamiennego i brunatnego.

Forum Związków Zawodowych zauważa, że mimo oparcia bezpieczeństwa energetycznego Polski o rodzime zasoby węgla kamiennego i brunatnego (*strona 11*) dokument PEP 2050 przewiduje znaczący wzrost udziału pozyskiwania energii z innych niż węgiel źródeł. Z tego powodu dokument wskazuje de-facto na postępującą do 2050 roku dekarbonizację polskiej gospodarki. Zdaniem Forum Związków Zawodowych nie możemy w Polsce dekarbonizować gospodarki, która jest masowo oparta o tanie paliwa kopalne, bez uwzględniania zmian na rynku pracy oraz bez zachowania odpowiednich zabezpieczeń socjalnych dla pracowników oraz bez uwzględnienia znaczenia dialogu społecznego z partnerami społecznymi w procesie transformacji do gospodarki niskoemisyjnej. Forum Związków Zawodowych oczekuje na mocniejsze podkreślenie znaczenia sprawiedliwej społecznie transformacji uwzględniającej interesy pracowników energetyki i górnictwa wraz z całym ich zapleczem rozwojowym usługowym.

Forum Związków Zawodowych pozostaje przy stanowisku o nierealności osiągnięcia celów postawionych w polityce energetyczno-klimatycznej Unii Europejskiej do 2030 roku w warunkach Polski. **Uważamy, że polska energetyka oparta na węglu kamiennym i brunatnym pozyskanym z krajowych źródeł to najpewniejsza inwestycja w przyszłość i bezpieczeństwo kraju**, a tegoroczny przykład blackout-u wskazuje na zachwianie zdolności produkcyjnych w wyniku licznych długoletnich

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

zaniedbań i niedostatków inwestycji w sektorze paliwowo-energetycznym, o których mówiliśmy wielokrotnie jako przedstawiciele środowisk pracowniczych.

Jeżeli postawione w dokumencie cele będą realizowane, to z pewnością wszelkie procesy będą odbywać się w złożonym środowisku społeczno-zawodowym. Dlatego tak ważne jest ujęcie w polityce energetycznej czynnika społecznego. Dokument powinien dać dowód na wolę Państwa do wspierania i przygotowania specjalnych pakietów osłonowych dla pracowników i przedsiębiorców w kontekście zachodzących zmian w całym przemyśle jak i u konkretnych przedsiębiorców. Również bardzo ważne jest zaangażowanie w kraju odpowiednich środków z budżetu państwa na przekwalifikowanie pracowników do pracy przy rozwijanych przemysłach jądrowych, oraz przy rozwoju instalacji OZE i jak w obecnych zakładach bazujących na węglu. Doświadczenia polskiej restrukturyzacji przedsiębiorstw po 1989 roku wskazują, że pracownicy z trudnością podejmują się zmiany zawodu, a przedsiębiorcy muszą pokonać wiele barier przy zmianie profilu działalności, dlatego z tego powodu szczególnie ważne jest zaangażowanie struktur państwa i odpowiednia polityka gospodarcza. Również przykłady ostatniej likwidacji górnictwa węglowego w UE, przykłady ostatnio podejmowanych działań związanych z likwidacją elektrowni jądrowych i starszych bloków węglowych w krajach zachodniej Europy pokazują, że mimo wysokiego popytu a wiedzę w sektorze energetyki, przeniesienie wykwalifikowanych pracowników z sektora paliw kopalnych jest niezmiernie trudne. Polski rząd musi podjąć się wiążących długoterminowych zobowiązań politycznych na rzecz sprawiedliwej i odpowiedzialnej transformacji energetycznej.

Potrzebne jest lepsze zarządzanie, dlatego nie można zapominać o roli i potrzebach bezpieczeństwa pracowników i obywateli.

Niejasna polityka dotycząca pracowników, kształcenia i kompetencji w energetyce i górnictwie może utrudniać podejmowanie decyzji dotyczących wydatków na wzrost potrzebnych nowych umiejętności przez przemysł i polskich przedsiębiorców. W obawie, że pracownicy zanikających branż zostaną pozostawieni sami sobie wnosimy o uzupełnienie tej polityki państwa o interwencje przypisaną organom państwa.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Pakiety osłonowe, nowe umiejętności, nowe zawody, przekwalifikowania, są bardzo potrzebne na wskazanej w PEP 2050 drodze. Dlatego wymagamy podkreślenia w tej polityce znaczenia praktyk zawodowych i programów osłonowo-pomocowych. Należy wykorzystać polskie doświadczenia z rozwoju bazy i kapitału ludzkiego z ponad 200 lat rozwoju górnictwa i energetyki węglowej. Naszym zdaniem edukacja wymaga bardzo długiego okresu inkubacji, dlatego odpowiednia długofalowa polityka Państwa w tym zakresie jest niezbędna.

Pragniemy przypomnieć, że sprawa wielu politycznych planów czy idei rozwoju niejednokrotnie rozbijała się o czynnik społeczny.

Forum Związków Zawodowy wnosi o wprowadzenie zmian / rozszerzenie tzw. „Architektury celów polityki energetycznej”. Naszym zdaniem rysunek 1 (strona 7) opracowany przez Ministerstwo Gospodarki jest z jednej strony bardzo cenny, gdyż obrazuje w prosty sposób strukturę postawionego celu głównego polityki gospodarczej. Cel główny w dokumencie ma wiele zalet i wad - jest z jednej strony dość ogólny, ale przez to zrozumiały dla każdego, jest terminowy - ponieważ został określony w czasie. Z drugiej strony cel główny jest bardzo niekonkretny, nieostry i co najważniejsze niemierzalny, zatem cała metodyka sporządzenia pełnego dokumentu Strategii została obciążona poważnymi brakami i wadami.

Forum Związków Zawodowych wnosi o zwrócenie szczególnej uwagi Ministerstwa Gospodarki na poważne braki w tym schemacie Architektury na stronie 7 PEP 2050. Naszym zdaniem sporządzający strategię zapomnieli wymienić niezbędny istotny cel operacyjny służący realizacji długofalowego i szerokiego każdego poważnego planu rozwoju gospodarki tj. **Doskonalenia kompetencji kadr gospodarki i rozwoju rynku pracy (IV)** po stronie celów operacyjnych. Forum Związków Zawodowych pragnie zauważyć, że od zawsze rozwijanie kompetencji kadr gospodarki - polskich specjalistów, inżynierów i techników oraz wykorzystywanie kapitału pracy - stanowiło o sukcesie lub porażce założonych przez decydentów polityk gospodarczych. Naszym zdaniem nie da się wdrożyć żadnej poważnej polityki gospodarczej bez tego składnika, co potwierdzają doświadczenia rozwoju polskiego przemysłu z czasów międzywojennych, PRL i III RP.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Wnosimy o podjęcie poważnej dyskusji w tej sprawie i uzupełnienia projektu Polityki o ten składnik w zaproponowanym przez nas lub skorygowanym przez Ministerstwo Gospodarki kształcie.

Idąc dalej za wskazanym powyżej celem operacyjnym w dokumencie brakuje:

- obszarów interwencji tj. zwiększenia dostępności wykwalifikowanych kadr gospodarki IV.1; zapewnienie rozwoju kształcenia w obszarze interwencji IV.2; poprawy adaptacyjności pracowników IV.3,
- kierunku polityki gospodarczej tj. kierunki kształcenia kadr dla gospodarki i zmian na rynku pracy,
- projektów priorytetowych, które mają wpływ na więcej niż jeden z celów operacyjnych tj. utrzymania i stałego doskonalenia kształcenia profesjonalnych kadr dla energetyki węglowej, gazowej, jądrowej, OZE oraz górnictwa; zapewnienie warunków dla rozwijania bazy edukacyjnej dla istniejących i nowych specjalizacji technicznych, wzmocnienie interwencji na rynku pracy służących bezpieczeństwu zatrudnienia.

Forum Związków Zawodowych pozytywnie ocenia kierunki prac naukowo-badawczych, lecz naszym zdaniem bez poprawy/zwiększenia nakładów na sferę B+R nie skłoni się przemysłu do angażowania się w tego typu działalność. W związku z tym deklaracja systematycznego zwiększania nakładów na sferę B+R w sektorze energetycznym w Polsce jest przez nas oczekiwana.

Forum Związków Zawodowych pozostaje również przy swoich wcześniejszych stanowiskach dotyczących roli wdrażania czystych technologii węglowych w polskiej energetyce, górnictwie i przemyśle chemicznym, które tak wiele interesów łączą ze sobą. Za bardzo ważne uznajemy rozwijanie technik i metod ujęcia oraz wykorzystania metanu w zakładach górniczych, służących dodatkowo poprawie bezpieczeństwa pracy pracowników i zrównoważonemu podejściu do środowiska naturalnego.

Forum Związków Zawodowych pozytywnie ocenia wszystkie postawione w dokumencie tzw. ***Kierunki współpracy międzynarodowej***, lecz w tej części PEP 2050 uważamy za niezbędne podejmowanie – w ramach współpracy wielostronnej i regionalnej Polski – wspieranie lub inicjowanie działań mających na celu rozwijanie współpracy w ramach energetyki jądrowej, **węglowej, gazowej i bazującej na OZE**. Naszym zdaniem premiowanie wyłącznie energetyki jądrowej na stronie 11 dokumentu jest nieuzasadnione, a energetyka opierająca się na paliwach kopalnych i OZE również będzie wymagać stałej koordynacji przed/po 2050 roku, szczególnie z naszymi najbliższymi sąsiadami, uwzględniając nasze krajowe interesy gospodarcze i społeczne.

Zdaniem Forum potrzeba również rozszerzyć zakres zapisów PEP 2050 na stronie 11 o nowy/dodatkowy zapis w sprawie potrzeby inicjowania działań Polski mających na celu w szczególności:

1. rozwijanie współpracy środowisk pracowniczych i naukowych sektora energetycznego oraz górnictwa.

Istnieje potrzeba ochrony i koordynacji działań środowisk pracowniczych – np. poprzez współpracę związków zawodowych, wykorzystanie często bliźniaczych doświadczeń w restrukturyzacji różnych gałęzi energetyki czy przemysłu, rosnące powiązania kapitałowe firm energetycznych i górniczych.

W części odnoszącej się do *Efektywne zagospodarowanie rodzimych zasobów paliw stałych* (strona 11 i 12 PEP 2050) w pełni popieramy oparcie niezależności i bezpieczeństwa energetycznego kraju o rodzime zasoby węgla kamiennego i brunatnego. Jednak naszym zdaniem dla osiągnięcia tego założenia potrzebne jest mocniejsze podkreślenie znaczenia zachowania ochrony złóż węgla kamiennego i brunatnego w strategicznym planowaniu przestrzennym, tak aby zagwarantować możliwość ich wykorzystania w przyszłości. Naszym zdaniem, należy w tej części rozszerzyć zapisy i podejmować skoordynowane działania w zarządzaniu przestrzennym kraju, regionów i lokalnie. W projekcie Polityki energetycznej powinny znaleźć się zapisy o zabezpieczeniu strategicznym złóż węgla pod kątem przyszłego zagospodarowania górniczego i energetycznego.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

PEP 2050 powinno wskazywać niezbędne potrzebne działania służące wskazaniu w krajowej koncepcji i wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji konkretnych strategicznych złóż.

Samorządy lokalne powinny podjąć decyzje o zmianach ogólnych planów zagospodarowania z uwzględnieniem tych złóż. Potrzebne są do tego zmiany prawa i o wiele większa niż w przeszłości czy obecnie koordynacja struktur państwa na poziomie kraju, regionalnym i lokalnym. W związku z tym zalecamy rozszerzenie tych akcentów i wskazanie potrzebnych zmian legislacyjnych na stronie 12 PEP 2050. Dokument Polityki niepokoi nas w części poświęconej informacjom o zabezpieczeniu i wykorzystaniu złóż węgla kamiennego czy brunatnego np. Złoczew, Gubin, Legnica i in.

Forum Związków Zawodowych uważa, że opisane w dokumencie niezbędne działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej w wykorzystaniu energii przez odbiorcę końcowego są szczególnie oczekiwane przez indywidualnych podatników i potrzebne zważywszy, że około 75% budynków w Polsce jest nieocieplone.

Postawione cele (strona 13) termomodernizacji budynków zarówno publicznych, jak i prywatnych, budowa energooszczędnych budynków, a także zwiększenie odsetka urządzeń energooszczędnych wśród użytkowanego sprzętu RTV i AGD oraz oświetlenia są jak najbardziej słuszne. Naszym zdaniem w PEP 2050 powinny się znaleźć jednak zapisy o środkach, które są potrzebne, aby wpływać na poprawę efektywności energetycznej, na wzrost konkurencyjności polskich przedsiębiorstw i poziom zamożności społeczeństwa. Zważywszy na rolę jaką będą mieli do odegrania w realizacji PEP 2050 indywidualni właściciele budynków wymagane jest rozszerzenie zapisów o rolę działań polegających na stosowaniu:

1. umiejętnej polityki zachęt podatkowych,
2. niskoprocentowych kredytów,
3. dotacji.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

W zakresie opisu sytuacji w poszczególnych obszarach - energetyka jądrowa - i stawianych w dokumencie założeniach pozytywnie oceniamy zapotrzebowanie na rozwój kadr tej branży (*strona 44*). Dostęp do wykształconej specjalistycznej kadry inżyniersko-technicznej w Polsce wielokrotnie był problemem dla Polski i barierą dla rozwoju naszego przemysłu. Zatem wspieranie kształcenia i praktyk w zakresie energetyki jądrowej uważamy za bardzo cenną inicjatywę w kontekście planowanego z dużym wyprzedzeniem rozwoju jednego z sektorów gospodarki. Jednak opis wsparcia dla niepełnej i skąpo wyodrębnionej części energetyki jest ograniczony biorąc pod uwagę faktyczne potrzeby całości sektora paliwowo-energetycznego.

Mając powyższe na uwadze, rodzi się pytanie jak będzie się planować i kształtować długoterminowy rozwój kadr energetyki zasilanej przez paliwa kopalne (węgiel, gaz, ropa naftowa) i co z kadrami dla polskiego górnictwa, co z kadrami dla OZE, czy te potrzeby są nie istotne dla Ministerstwa Gospodarki i Polski. W PEP 2050 nie dostrzegamy roli rozwoju kwalifikacji i kadr gospodarki. Strategia do 2050 roku nie może pozostawiać żadnych niejasności i musi uwzględniać rozbudowę, utrzymanie potencjału profesjonalnych kadr dla gospodarki. Z dokumentu wynika niejako, że kadry ważnych składników polskiej gospodarki w 2050 roku tj. górnictwa i energetyki węglowej, polskiego OZE - będziemy importować z zagranicy i nie zamierzamy ich rozwijać w kraju, co ma niebagatelne znaczenia dla rynku pracy. Jesteśmy temu przeciwni. Rola państwa jest tu bardzo ważna i ubolewamy, że jako partnerzy społeczni nie uczestniczyliśmy przy tworzeniu tego ważnego dokumentu i niejako musimy przypominać rządowi RP o podstawowych sprawach, na których osadzona jest Polska gospodarka.

Zdaniem Forum Związków Zawodowych mimo wielu istotnie ważnych deklaracji i opisów o rozwoju energetyki jądrowej w dokumencie brakuje pełnego zakresu niezbędnych działań do jej rozwoju. Polityka dla energetyki jądrowej opiera się na założeniach dotyczących przygotowania inwestora, wyboru lokalizacji elektrowni, inwentaryzacji złóż uranu i toru, zapasów paliwa czy uzyskania akceptacji społecznej.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Zdaniem FZZ bardzo źle przygotowano ten katalog działań ponieważ nie obejmuje wielu bardzo istotnych elementów. Za jego największą wadę uważamy brak jakiejkolwiek refleksji co do daty zamknięcia elektrowni po 60 latach służby planowanych bloków jądrowych - brakuje informacji o sposobie likwidacji i zabezpieczenia miejsca lokalizacji reaktorów jądrowych po zakończeniu produkcji, a bez działań państwa i odpowiedniej długookresowej polityki wykraczającej poza 2050 rok nie będzie szans na zabezpieczenie interesów polskich obywateli. Projekt polityki nie zawiera informacji o sposobach i miejscu/ach bieżącej utylizacji czy składowania odpadów radioaktywnych, przewidywanej ilości/rocznej wielkości odpadów radioaktywnych, o planowanych sposobach ich powtórnego wykorzystania do produkcji energii lub do produkcji przemysłowej w zakresie najlepszych istniejących obecnie praktyk i technik. Z danych Forum Związków Zawodowych wynika, że dla przykładu Francja zgromadziła już ponad 1.5 miliona metrów sześciennych odpadów radioaktywnych, a ta liczba wzrośnie aż 4-krotnie do 2080 roku tylko z obecnie eksploatowanych reaktorów atomowych. Problem tych odpadów ma według wielu specjalistów od energetyki wymiar globalny i dotyczy innych krajów, w tym także Polski. Energetyka jądrowa ma być nowym znaczącym działem polskiej gospodarki. Ze względu na powzięte decyzje polityczne o zaniechaniu jej rozwoju ponad 20 lat temu, potrzeba aby nowy polityczny plan był w pełni przejrzysty i jasny w zakresie rozwiązań utylizacji czy składowania odpadów. Z politycznego planu nie wiemy, kto będzie ostatecznym właścicielem zakładów jądrowych – chodzi o wielkość docelowego udziału Skarbu Państwa – w końcowym przedsięwzięciu. Zachłanność, działanie wyłącznie dla zysku, jak pokazują doświadczenia wielu krajów osłabia znaczenie udziału Państwa w przedsięwzięciu, które niesie duże ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa obywateli oraz środowiska naturalnego, tymczasem PEP 2050 milczy w tej części. Nie znamy też woli do wielkości planowych pakietów kontrolnych służących zachowaniu własnościowej kontroli nad energetyką i górnictwem, czy polskim gazownictwem, które wielokrotnie były podnoszone przez stronę społeczną w negocjacjach z rządem RP i pracodawcami. Dokument nie określa również kosztów jakie musiałyby zostać poniesione na zabezpieczenie bloków po energetyce jądrowej w Polsce. Nie wiemy kto poniesie te koszty, a doświadczenia krajów zachodnich, Rosji wskazują na dużą rolę budżetu państwa w ich rozwiązywaniu. Z tego powodu oceniamy **negatywnie projekt PEP 2050 dla części dotyczącej rozwoju energetyki jądrowej w Polsce.**

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Dokument wskazuje na rosnący do 2050 roku udział w bilansie energetycznym źródeł odnawialnych. Tymczasem dokument opiera się wyłącznie na potrzebie inwestycji w nowe źródła energii. To dość ubogie założenia jak na przytaczane w dokumencie polskie i unijne cele. Na tej drodze do rozwoju OZE nie ma żadnych planów szkolenia kadr, rozwoju nowych specjalizacji, które jak pokazują doświadczenia niemieckie są niezmiernie potrzebne. Brakuje w dokumencie jakiegokolwiek planu dla rozwoju rynku pracy, brakuje wskazania szans jakie niesie energetyka bazująca na OZE, ale również na węgla czy gazu. Po raz kolejny podkreślamy, że nic nie wiadomo o planach politycznych na temat wspierania pracodawców polskich i rozwijaniu nowych wyspecjalizowanych kadr dla gospodarki. Tymczasem wiele krajów UE – już teraz znaczących producentów energii odnawialnej – ma długofalowe programy polityczne, przykładowo w Niemczech są stosowane aktywne programy będące częścią długofalowych planów politycznych. Wielu przedsiębiorców posiada aktywne programy szkoleń i kształcenia zawodowego, np. niemiecki gigant inżynierii Siemens oferuje programy szkoleniowe, które trwają dwa lata, tak aby przygotować absolwentów do pracy w branży energetyki odnawialnej. W Polsce na próżno poszukiwać tak aktywnego działania. Wiele podmiotów przy cyklicznych wahanach koniunktury gospodarczej wycofuje się z kształcenia nowych młodych kadr gospodarki.

Forum Związków Zawodowych uważa, że firmy energetyczne mają oczywiście różne obowiązki, nie oczekujemy że PGE, Tauron, Enea, EDF, KW, KHW, JSW, Orlen, Lotos, PGNiG i in. podejmą się dobrowolnych inicjatyw, które będą zwracać większą uwagę na pracowników w trudnym okresie przejściowym. W odniesieniu do OZE nasze postulaty są tym bardziej aktualne zważywszy na treść dokumentu (*strona 42*) przewidującą, że *wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii może następować szybciej i w większym zakresie niż wynika to z aktualnych prognoz*. Dlatego długoterminowy plan polityczny na tym obszarze rozwijania kwalifikacji jest szczególnie potrzebny w energetyce.

Dokument zakłada stopniową redukcję udziału węgla kamiennego i brunatnego w miksie energetycznym Polski. W 2050 r. ma on zaspokajać już tylko 28% zapotrzebowania kraju na energię pierwotną i odpowiadać za 33% produkowanej energii elektrycznej. Wizja ta jak widać dość luźno koresponduje z oficjalnymi

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

zapewnieniami rządu o prymacie węgla. Co prawda będzie on nadal głównym źródłem energii dla kraju, ale dewaluacja jego znaczenia jest w prognozach widoczna. PEP 2050 (strona 28) podkreśla, że *transformacja gospodarki polskiej w kierunku rynkowym, w powiązaniu z głęboką restrukturyzacją jej głównych sektorów zaowocowała ponad 30% redukcją emisji gazów cieplarnianych z poziomu 564 mln t ekw. CO₂ w 1988 r. do 400,7 mln t ekw. CO₂ w 2012 r. Jednocześnie polski PKB w tych latach uległ zwielokrotnieniu, co dowodzi, że jest możliwe redukowanie emisji w sposób, który nie stanowi zagrożenia dla wzrostu gospodarczego (przy poważnych zmianach struktury gospodarki, w szczególności związanych z ograniczeniem roli przemysłu ciężkiego i rozwojem sektora usług).*

Zgadzamy się z tymi twierdzeniami po części, gdyż Ministerstwo Gospodarki pominęło bardzo wiele ważnych szczegółów dotyczących problemów zamykania setek zakładów przemysłowych, likwidacji miejsc pracy i zmniejszania zatrudnienia w wielu sektorach gospodarki, w tym w energetyce. Z tymi problemami przez ostatnie 25 lat borykali się przeciętni Polacy, członkowie naszych organizacji. Nowy projekt Planu polityki gospodarczej pokazuje, że rząd niczego się nie nauczył szacując koszty transformacji w oparciu wyłącznie o wydatki w infrastrukturę. Więc podnosimy ponownie stawiane wielokrotnie pytania:

- co z planem politycznym dla pracowników likwidowanych instalacji energetycznych i ich zaplecza,
- co z planem politycznym dla regionów zagrożonych ucieczką miejsc pracy,
- co z planem politycznym w sprawie rewitalizacji terenów poprzemysłowych,
- jakie będą koszty kontynuowania transformacji i jakie środki wymagane będą aby zminimalizować jej skutki,
- jakie są polityczne plany wsparcia samorządów lokalnych w rewitalizacji terenów po dawnych zakładach?

Nowa polityka wskazuje, że w ramach polityki klimatyczno-energetycznej UE ciężar działań niskoemisyjnych położony jest na przemysł i energetykę, zachodzi potrzeba rozłożenia ciężaru równomiernie na inne działy. Nie wspomina się o kosztach jakie poniosą obywatele, samorządy lokalne, które będą rozwiązywać wiele spraw bez

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

możliwości znalezienia dodatkowych krajowych środków finansowych. Plany polityki energetycznej nie wskazują na te aspekty transformacji.

Forum Związków Zawodowych docenia ujęcie w PEP 2050 *Uwarunkowań społecznych (strona 29)* czy też *ubóstwa energetycznego (strona 31)*, lecz ich zakres jest bardzo mały i pozostawia wiele obaw po stronie społecznej. Deklaracja, że w sytuacji rozszerzania się zjawiska ubóstwa energetycznego *implikować będzie potrzebę ustanowienia odpowiednich instrumentów zaradczych i osłonowych* jest niewystarczająca. Brakuje tutaj np. konkretnych przykładów tych instrumentów oraz kalkulacji wielkości potrzebnych nakładów na programy osłonowe.

Forum Związków Zawodowych uważa, że przygotowana polityka energetyczna do 2050 roku w niewielkim stopniu skoncentrowała się na zapewnieniu efektywnego wydobycia paliw stałych, w tym szczególnie na problemach uruchomienia produkcji z nowych złóż. Brakuje też czytelnej deklaracji o konieczności przeciwdziałania zjawisku „szarej strefy” na rynku paliw. Uważamy, że doświadczenia polskie pokazują taki kierunek za jak najbardziej słuszny w zakresie działań odpowiednich służb rządowych na terenie kraju. Interesy gospodarcze kraju wymagają również wzmocnienia służb rządowych działających poza granicami RP, skierowanych na pozyskiwanie i przetwarzanie informacji o działalności międzynarodowych grup interesu, międzynarodowych spółek kapitałowych i ich wzajemnych powiązań, które skierowane mogłyby zostać przeciwko żywotnym interesom RP i polskim obywatelom.

Dokument powinien w większym stopniu bardziej precyzyjnie określić zakres mocy niezbędnej do utrzymania w dyspozycyjności jednostek wytwórczych, planowanych do trwałego wycofania przez okres, kiedy likwidowane jednostki nie byłyby w wystarczającym stopniu uzupełniane jednostkami nowobudowanymi. Informacje rządu w zakresie planów likwidacji instalacji zajmujących się produkcją energii elektrycznej lub ciepła są niewystarczające i bardzo trudno jest ocenić sprawy zastępowania czy utrzymania w dyspozycji jednostek wytwórczych. Sprawa ta wymaga pełniejszego doprecyzowania w polityce energetycznej.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Naszym zdaniem brakuje podkreślenia woli Państwa do wspierania rozwoju polskiego górnictwa węglowego w perspektywie do 2050 roku poprzez czytelne zapisy o nowej, kompleksowej i długookresowej strategii funkcjonowania sektora, uwzględniającej w szczególności kierunki niezbędnych działań restrukturyzacyjnych, uwarunkowania społeczne, plany rozwoju nowych zdolności wytwórczych.

Zdaniem Forum Związków Zawodowych polityka, która w większości scenariuszy zakłada stopniową modernizację i przebudowę technologiczną polskiej elektroenergetyki, zmniejszenie udziału węgla kamiennego i brunatnego w zaspakajaniu popytu na energię pierwotną, wyczerpywanie się już eksploatowanych złóż węgla brunatnego, którego miejsce zajmie przede wszystkim paliwo jądrowe, powinna w większym stopniu uwzględniać rolę sprawiedliwej transformacji i podkreślać zasady dialogu społecznego z pracownikami w rozwiązywaniu ewentualnych sporów i konfliktów.

Forum Związków Zawodowych zauważa brak w "Polityce energetycznej Polski do 2050 r." wskazanych narzędzi i mechanizmów, które pozwoliłyby na urzeczywistnienie najbardziej korzystnego dla Polski scenariusza:

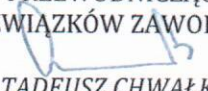
- wskazano wprawdzie na rozwój kogeneracji na węglu i gazie, natomiast nie wskazano mechanizmów zachęcających do inwestycji w tym kierunku. Obecny brak wsparcia skutecznie hamuje rozwój w tym kierunku i brak w dokumencie przesłanek do wniosku, że ulegnie to zmianie;
- planuje się wymianę floty bloków węglowych na nowe w okolicach 2030 roku, co nawet przy założeniu wzrostu popytu na energię nie gwarantuje zwrotu nakładów na nowe moce bez dodatkowych mechanizmów (na rynku będą już rozwinięte jednostki OZE oraz Elektrownia Atomowa). Ponadto, wątpliwe jest posiadanie odpowiednich środków w tym okresie na budowę nowych mocy przez grupy energetyczne. Konieczne byłyby olbrzymie kredyty, a do tego trzeba zabezpieczenia np. kontraktami różnicowymi;
- marginalizuje się dążenia UE do połączenia rynków energii, co będzie prowadzić do zwiększenia wymian transgranicznych i akurat nie zadziała korzystnie w zakresie planowanych w Polsce jednostek węglowych.

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Forum Związków Zawodowych rozumie konieczność i nieuchronność zmian, ale z pewnością nowa polityka nie może być oderwana od problemów rynku pracy, a zaproponowany w dokumencie jej kształt lekceważy znaczenie tych problemów, z tego powodu wnosimy o aktualizację zapisów PEP 2050.

Z poważaniem

PRZEWODNICZĄCY
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

TADEUSZ CHWAŁKA